

การกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายไทย

นายภิญโญ จิตรแก้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-436-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019534

11๙๖๑๕14

The Application of Age in the Franchise and
Eligibility for Thai Law

Mr. Pinyo Jitkew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-436-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายไทย
โดย นายภิญโญ จิตรแก้ว
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ศุภลักษณ์ นาควัตถ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

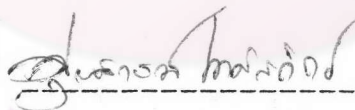

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

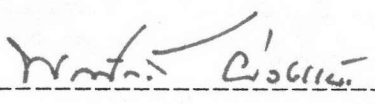

----- คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

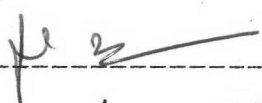
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

----- ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำริห์ บุรณะนนท์)

----- อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ นาควัตถ์)

----- อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

----- กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

----- กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี รูปสุวรรณ)

ภิญโญ จิตรแก้ว ; การกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายไทย
(THE APPLICATION OF AGE IN THE FRANCHISE AND ELIGIBILITY
FOR THAI LAW) อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา
พงษ์ไกรเลิศ, อาจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ นาดีสถิตย์, 177 หน้า.
ISBN 974-582-436-4

การเลือกตั้ง เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยในอันที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ ดังนั้น
การบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ควรที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชน
มีสิทธิเลือกตั้งโดยมีข้อจำกัดน้อยที่สุด

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายเลือกตั้ง ตลอดจนการกำหนดอายุ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งของต่างประเทศ เพื่อศึกษาหาแนวทางในการกำหนดเกณฑ์อายุที่เหมาะสม
สำหรับนำมาใช้ในการเลือกตั้งของไทย

ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งขึ้นอยู่กับ
เหตุผล 3 ประการ กล่าวคือ แนวความคิดทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ หลักทาง
สังคมวิทยาและจิตวิทยา และกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย ซึ่งการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเลือกตั้งของไทยที่ให้บุคคลอายุ 20 ปี ขึ้นไปมีสิทธิเลือกตั้ง
นั้น เป็นการยึดถือเกณฑ์อายุตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือว่า บุคคลจะเป็นผู้ใหญ่เมื่อ
มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ และได้บวชเรียนแล้ว นอกจากนี้การกำหนดอายุยังขึ้นอยู่กับเกณฑ์
อายุบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งไม่ถูกต้องกับหลักการใน
สากลประเทศ

จึงเห็นควรที่จะมีการแก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้ โดยให้บุคคลอายุ 18 ปีขึ้นไป
มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากในสภาพปัจจุบันเศรษฐกิจและสังคมแปรเปลี่ยนไป การศึกษา
ของประชาชนและการสื่อสารมวลชนเจริญก้าวหน้าไปมาก อีกทั้งกฎหมายของไทยก็ได้
ระบุว่าบุคคลที่มีอายุ 18 ปี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมาแล้วเป็นเวลานาน

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C170563 : MAJOR LAW

KEY WORD: RIGHT TO VOTE / VOTING AGE / THAI LAW

PINYO JITKHEW ; THE APPLICATION OF AGE IN THE FRANCHISE AND ELIGIBILITY FOR THAI LAW. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRICHA HONGSKRAILERS, Ph.D. AND SUPALAK NAKESATHIT, Ph.D., 177 pp. ISBN 974-582-436-4

Election is one of the most significant principles in democracy, in which enables people to participate their politics. Therefore, the election law that provides the qualifications of eligible voter will be of worth. To enact the law on election, it should be open widely in order to let most people to participate their election with less limitation.

The objectives of this study are as follows: to study the history of providing voting ages according to the Thai Constitution and the Electoral Law as well as other countries and to study the principle of fixing voting age applicable to the Thai election law.

The result of this study is that the application of voting ages depend on these 3 reasons; the criteria of politics and economics, the criteria of sociology and the criteria of psychology. The criteria of voting age according to the Thai Constitution and the Electoral Law which allow a person with the age of twenty and over derives from the Thai culture and custom that a person with the age of twenty and over will be considered as maturity. He can be in the priesthood. This concept is also applied in the Civil Code too. However this criteria is not in harmony with many other countries.

The study suggest that the voting age as applied in the Thai election law should be changed by permitting the person with the age of 18 years has the right to vote. This is due to the fact that, the Thai society has been greatly changed from the past. The Thai people are educated and high technology including Thai Laws has been existed in the Thai society. Therefore it is recommended that the person with the age of 18 years should have the right to vote.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิติ.....*Pricha Hongskrailers*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Pricha Hongskrailers*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*Supalak Nakesathit*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากรอง-ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ และอาจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ นาดีสถิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำริห์ บุรณะนนท์ ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และรองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี รูปสุวรรณ ที่กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม อาจารย์ผู้ชี้แจงแนวความคิดในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งตลอดมา

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดาที่ให้กำลังใจสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยเป็นกำลังใจให้ทุกคน

ภิญโญ จิตรแก้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
สมมติฐาน.....	11
วัตถุประสงค์.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
แนวความคิดและผลงานวิจัย.....	12
วิธีการวิจัย.....	13
ผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ.....	14
2. แนวความคิดพื้นฐานในเรื่องการกำหนดอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่นำมาใช้ในระบบกฎหมายเลือกตั้ง.....	15
(1) ความหมายและความสำคัญของการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	20
1.1 ความหมายของการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	20
1.2 ความสำคัญของการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	22
(2) วิวัฒนาการของการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระบบกฎหมายเลือกตั้ง.....	23
2.1 ในกรีกและโรมสมัยโบราณ.....	24
2.2 ในสมัยศักดินานิยม.....	24
2.3 ในสมัยปัจจุบัน.....	25

(3) เหตุผลในการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระบบกฎหมายเลือกตั้ง.....	26
3.1 แนวคิดทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ.....	27
3.1.1 ความแตกต่างทางด้านแนวคิดทางเศรษฐกิจ... ..	27
3.1.1.1 แนวความคิดเสรีนิยม.....	27
3.1.1.2 แนวความคิดอนุรักษนิยม.....	28
3.1.2 ความแตกต่างในระบอบการปกครองประเทศ..	29
3.1.2.1 ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย.....	29
3.1.2.2 ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม.....	30
3.2 หลักทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา.....	31
3.2.1 หลักทางจิตวิทยา.....	32
3.2.2 หลักทางสังคมวิทยา.....	34
3.3 กฎเกณฑ์ทางกฎหมาย.....	36
3.3.1 ความสามารถในการมีสิทธิ.....	37
3.3.2 ความสามารถในการใช้สิทธิ.....	37
3.3.2.1 การใช้สิทธิตามกฎหมายเอกชน....	38
3.3.2.2 การใช้สิทธิตามกฎหมายมหาชน....	41
3. การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระบบกฎหมายเลือกตั้งของต่างประเทศ และประเทศไทย.....	44
(1) การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งของต่างประเทศ : วิเคราะห์คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	44
1.1 การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งของประเทศในกลุ่มทวีปยุโรป	
1.1.1 เบลเยียม.....	44
1.1.2 เดนมาร์ก.....	46
1.1.3 ฝรั่งเศส.....	47

1.1.4	เนเธอร์แลนด์.....	50
1.1.5	เยอรมันนี.....	50
1.1.6	ลักเซมเบิร์ก.....	53
1.1.7	อังกฤษ.....	54
1.1.8	ไอร์แลนด์.....	59
1.2	การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งของประเทศ	
	ในกลุ่มทวีปอเมริกา.....	61
1.2.1	สหรัฐอเมริกา.....	61
1.2.2	แคนาดา.....	72
1.3	การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งของประเทศ	
	ในกลุ่มทวีปเอเชีย.....	75
1.3.1	อิหร่าน.....	75
1.3.2	ญี่ปุ่น.....	76
1.3.3	สาธารณรัฐประชาชนจีน.....	83
1.4	การกำหนดผู้มีสิทธิเลือกตั้งของประเทศ	
	ในกลุ่มทวีปออสเตรเลีย.....	84
1.4.1	ออสเตรเลีย.....	84
1.4.2	นิวซีแลนด์.....	87
1.5	หลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน	
	ระบบกฎหมายเลือกตั้งของต่างประเทศ.....	91
1.5.1	การมีการศึกษา.....	91
1.5.2	การเสียภาษี.....	92
1.5.3	การมีวุฒิภาวะ.....	92
1.5.4	ความกระตือรือร้นในทางการเมือง.....	93
1.5.5	ความเสมอภาคภายใต้บังคับของกฎหมาย.....	93

(2) การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศไทย.....	94
2.1 ความเป็นมาของการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	95
2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	112
2.2.1 ธรรมเนียมประเพณีของไทย.....	112
2.2.2 การบรรลุนิติภาวะ.....	113
2.2.3 การรับราชการทหาร.....	113
2.2.4 การเสียภาษีรัชชูปการ.....	113
2.2.5 เป็นหลักการที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมา.....	113
4. วิเคราะห์การกำหนดเกณฑ์อายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศไทย....	114
(1) การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ	
แห่งราชอาณาจักรไทย.....	114
1.1 การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พ.ศ. 2517.....	114
1.1.1 การพิจารณาของคณะกรรมการร่าง	
รัฐธรรมนูญ.....	115
1.1.2 การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาร่าง	
รัฐธรรมนูญ.....	118
1.1.3 การพิจารณาในวาระที่สองของสภานิติบัญญัติ	
แห่งชาติ.....	119
1.2 การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พ.ศ. 2521.....	124
1.2.1 การพิจารณาของคณะกรรมการร่าง	
รัฐธรรมนูญ.....	124
1.2.2 การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาร่าง	
รัฐธรรมนูญ.....	125
1.2.3 การพิจารณาในวาระที่สองของสภานิติบัญญัติ	
แห่งชาติ.....	127

1.3 การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พ.ศ. 2534.....	130
1.3.1 การพิจารณาของคณะกรรมการร่าง	
รัฐธรรมนูญ.....	130
1.3.2 การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาร่าง	
รัฐธรรมนูญ.....	132
1.3.3 การพิจารณาในวาระที่สองของสภานิติบัญญัติ	
แห่งชาติ.....	133
(2) ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	
กับการกำหนดอายุตามกฎหมายอื่น.....	137
2.1 การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับการกำหนดอายุตาม	
กฎหมายเอกชน.....	137
2.2 การกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับการกำหนดอายุตาม	
กฎหมายมหาชน.....	140
(3) เปรียบเทียบการกำหนดเกณฑ์อายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับของ	
ต่างประเทศ.....	142
5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	151
เอกสารอ้างอิง.....	169
ประวัติผู้เขียน.....	177

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต่างประเทศ.....	3
2. แสดงร้อยละของประเทศที่กำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	9
3. เปรียบเทียบจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งประธานาธิบดีในช่วง ก่อนและหลังการลดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็น 18 ปีในประเทศ ฝรั่งเศส.....	49
4. แสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศอังกฤษระหว่างปี ค.ศ. 1900-1979.....	56
5. แสดงผลการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ที่มีอายุ 18-21 ปีใน ประเทศอังกฤษระหว่างปี ค.ศ. 1959-1970.....	58
6. แสดงผลการออกเสียงแสดงประชามติในประเทศไอร์แลนด์ เรื่องการลดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็น 18 ปี ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1972.....	60
7. แสดงสถิติผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งประธานาธิบดีของ สหรัฐอเมริการะหว่างปี ค.ศ. 1968-1980.....	68
8. แสดงคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองได้รับจากผู้ที่มีอายุ 18-21 ปี ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 1964-1980.....	69
9. แสดงคะแนนเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับจากผู้ที่มีอายุ 18-21 ปี ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 1960-1980.....	71
10. แสดงสถิติผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในประเทศแคนาดา ระหว่างปี ค.ศ. 1958-1988.....	74

ตารางที่

11. แสดงสถิติผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งประธานาธิบดีในประเทศอิหร่าน ระหว่างปี ค.ศ.1980-1981.....	75
12. แสดงการขยายฐานผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศญี่ปุ่นระหว่างปี ค.ศ.1889-1945.....	79
13. เปรียบเทียบจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ในประเทศญี่ปุ่นระหว่างปี ค.ศ.1924-1967.....	81
14. แสดงคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองได้รับในประเทศญี่ปุ่นระหว่าง ปี ค.ศ.1946-1972.....	82
15. แสดงสถิติผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในประเทศออสเตรเลียระหว่าง ปี ค.ศ.1966-1980.....	85
16. แสดงคุณสมบัติเกี่ยวกับการมีทรัพย์สินของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและ เกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ระหว่างปี ค.ศ.1831-1993 ใน บางประเทศ.....	89
17. เปรียบเทียบการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กับอายุบรรลุนิติภาวะ ในต่างประเทศ.....	139
18. เปรียบเทียบการกำหนดเกณฑ์อายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย.....	142
19. แสดงการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2476-2535.....	156
20. แสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และ 20 ปีขึ้นไป แยกตามรายจังหวัด.....	158
21. เปรียบเทียบผลการรับนักเรียน ชั้น ม.1 ในสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการกับจำนวนผู้จบชั้น ป.6 ในปีการศึกษา 2532-2536..	162

ตารางที่

22. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการขยายฐานอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
เป็น 18 ปี ในประเทศไทย.....165
23. แสดงประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่อ่านออกเขียนได้
จำแนกตามภาค.....166

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย